

अभियान

ABHIYAN WEEKLY साप्ताहिक

abhiyan.weekly@yahoo.com

वर्ष : ३५ / अंक : ३७ / २०७५ वैशाख २७ गते शुक्रबार / 4 May, 2018 / मूल्य रु. १०/-

किन रिसाए
मोहनविक्रम ?

काठमाडौं। मोहनविक्रम सिंहले पती दुर्गालाई मन्त्री बनाउन पहल गरे। ५ पटक प्रम ओली र प्रचण्डलाई भेटे। दुर्गाले चुनाव जिताइयो, मन्त्री बनाइन्छ भने आश्वासन पनि दिएका हुन्। तर अध्यूमिगत वाम नेता मोहनविक्रम सिंहले पाएको आश्वासन पूरा भएन। पती दुर्गालाई सासद बनाउन

>>> बाँकी ८ पेजमा

एकता प्रक्रियामा फेरि सकर माओवादी अध्यक्ष दाहालले मागे लिखित प्रतिवद्वता

काठमाडौं। गत असोज १७ गते नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्रीय पार्टी एकीकरण गर्ने लिखित सहमति भएको थियो। त्यसीहो सहमतिका आधारमा उनीहरू संयुक्त रूपमा निर्वाचनमा गएका हुनाले उनीहरूले प्रतिनिधिसभाको निर्वाचनमा बहुमत समेत ल्याएका छन् त्यसैको परिणाम हो केपी ओली प्रधानमन्त्री हुन्। मुलुकमा रहेको ७ प्रदेशसमधेर ६ वटा प्रदेशमा वाम गठबन्धनको बहुमतको सरकार बनेको भएपनि आजसाम पार्टी एकीकरण हुन सकेको छैन। एकीकरण गर्ने सहमति भएको ७ महिनामा पनि एकीकरण कहिले हुन्छ भने एकिन हुन नसकेको हुनाले गठबन्धनका नेता तथा कार्यकर्ताहरू नै अन्योलमा परेका छन्। एकीकरण गर्ने मिति पटक पटक घोषणा गरिएपनि अस्तित्व समयमा आएर मिति सार्वैदै आएको छ।

माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्करमल दाहालले एमालेसँगको एकता प्रक्रिया सकारात्मक रूपमा अधि बढेको बताउँदै आएका छन्। माओवादी केन्द्रको सचिवालयको तुद्धवार बसेको बैठकमा समेत दाहालले त्यस्तै बताएका थिए। दुई दलबीचको एकता प्रक्रिया सकारात्मक रूपमा अधि बढेको त्रिफङ्ग सचिवालयका सदस्यहरूलाई गरेका थिए। नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्रीय वैशाख ९ गते एकता गर्ने भनिएतापनि हिस्सेदारी विवादले एकता रोकिएको थियो। माओवादी केन्द्रले बराबरीको हिस्सेदारीमा एकता हुनुपर्ने अडान लिँदै आएको छ भने नेकपा एमालेले >>> बाँकी ८ पेजमा

रक्षक नै भक्षक भरपछि कस्तो होला सुरक्षा

काठमाडौं। तेतीस किलो सुन तस्करी प्रकरणमा जिल्ला अदालत मोरडमा बहालवाला केही प्रहरी सहित ६३ जना विरुद्ध बुधवार मुद्दा दर्ता गरिएको छ। त्रिभुवन विमानस्थलबाट गायब पारिएको तस्करीको सुन र सुन भरिया सम्मन शाक्यको हत्या प्रकरणमा उनीहरूले रिवर्ल्ड सरकारी विलिक कार्यालय मोरडले कर्तव्य ज्यान सहित ५ वटा अभियोग लगाएर मुद्दा दर्ता गरेको छ। मुद्दा चलाइएका मध्ये २९ जना प्रहरी नियन्त्रणमा छन् भने मुख्य कारोबारी भनिएका चुडामणि उप्रेती (गोरे) सहित ३४ जना अफै प्रहरी नियन्त्रणमा आउन सकेका छैनन् अर्थात उनीहरू फरार छन्।

मुद्दा दर्ता गरिएकामा एक पूर्व डिआइजी, वहालवाला एक एस एस पी, एक एस पी, दुई डिएसपी, एक सई र एक प्रहरी जवान रहेका छन्। अभियुक्तहरू विरुद्ध व्यक्ति नै पिच्छे

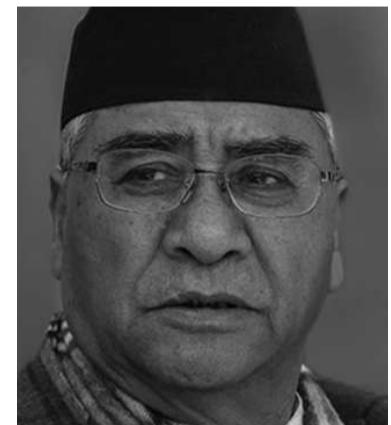
फरक फरक मुद्दा चलाइएको जिल्ला अदालत मोरडमा ऐस्टेदार नवराज दुलालले जनाएका छन्। दुलालका अनुसार उनीहरूका विरुद्ध संगठित अपराध, अपराधी समूह स्थापना गरि सञ्चालन गरेको सुनको अवैध कारोबार गरेको, अपहरण, बन्धक र कर्तव्य ज्यान मुद्दामा अभियोग पत्र दर्ता गरिएको छ। सुन तस्कर सम्हले सन् २०१५ जुलाईयता ३१ लाख ९९ हजार ५ सय ग्राम सुनको अवैध कारोबार गरेको उनीहरूको खाताबाट पुष्टि भएको भन्नै १ सय ५१ पृष्ठको अभियोगपत्र दर्ता भएको र अभियोग पत्रमा ७७ अर्ब १९ करोड ८० लाख ७७ हजार ४ सय १३ रुपैया १० पैसा विगो माग दाढी गरिएको छ।

नेपालको इतिहासमै यति दुलो मागदाबी गर्दै मुद्दा दर्ता भएको सायद यो नै पहिले >>> बाँकी ८ पेजमा

कांग्रेस आन्तरिक दुष्ट्यामै मरत

काठमाडौं। प्रतिनिधिसभा, प्रदेशसभा र राष्ट्रियसभाको निर्वाचनमा नरामोर्सँग पराजित भएको नेपाली कांग्रेस अहिले पनि आन्तरिक दुष्ट्यामैको छ। निर्वाचनको हारको जिम्मा सभापति शेर बहादुर देउवाले लिनुपर्ने अडानमा विरिष्ट नेता रामचन्द्र पौडेल, प्रकाशमान सिह र रामशरण महतले मोर्चाबन्दी गरिरहेका छन् भने पार्टीको महामन्त्री डा. शशाक कोइराला भने समन्वयकारीको भूमिका निर्वाह गर्न थारेका छन्। निर्वाचनमा विरिष्ट नेता पौडेललागायत अन्य केही विरिष्ट नेताहरू समेत पराजित भएका थिए।

कांग्रेसका एक महिनाभन्दा बढी बसेको केन्द्रीय समितिले चुनावी हारको समिक्षा गर्दै आगामी रणनीति बनाउन नसकेको र हारको जिम्मा सभापति देउवाले लिनुपर्ने अडानमा विरिष्ट नेता पौडेल पक्ष रहेकोमा पछिल्लो समयमा नेता कृष्णप्रसाद सिटोलाले पौडेल

पक्षको साथ छोडेका र उनले पार्टीको धेरै बेइज्जत गर्नु नहुने भन्नै उनीपनि देउवा पक्षमा गएकाले पौडेल पक्ष कमजोर >>> बाँकी ८ पेजमा

अर्थमन्त्रीलाई चाखचार्खी

काठमाडौं। प्रदेश, राष्ट्रिय सभासदलाई ५ लाख, प्रतिनिधिसभा सासदलाई ५ करोड सासद विकास कोषको बजेट राख्यैर्थ भएको अर्थमन्त्रीलाई दबाव दिने त्रैमात्रा मुलुकको अर्थमन्त्री बजेट निर्माणमा व्यस्त छन्। फलाम तातोको बेलामा हम्मर हान्ने हो भन्नै सासदहरू सिधै अर्थमन्त्रीलाई प्रचण्ड र ओलीमार्फतसमेत दबाव सिर्जना गरिरहेका छन्।

अर्थमन्त्री बजेट निर्माणमा सासद विकास कोषको मुद्दा उल्लिएको छ। यसपछि बुद्धिजीवीहरूको प्रश्न छ सासदले विकासगर्ने भएपनि किन चाहियो योजना आयोग ? यी सासद हुन् कि ठेकेदार ? विधि निर्माता कि व्यापारी ? यद्यपि सासद विकास कोषमार्फत खर्च भएका विगतका बजेटमा अधिकांश बेरुजु छन् र कर्मचारीसँग मिलेर भ्रष्टाचार गरेको देखिएको छ।

सासदलाई अबौ रुपैया बाँड्ने प्रपञ्च

बढाएको छ। यसअधि पनि सासद विकास कोषको रकम व्यापक रूपमा अनियमितता भएको थियो। सरकारी दुकुटीबाट पैसा लिएर सासदहरूले आफ्ना कार्यकर्ताहरूलाई बाँडेका थिए।

अहिले फेरि त्यसै गर्ने उदेश्यका साथ रकम बाँड्ने तारतम्य हुँदै आएको छ। सासदलाई आफ्नो तजजियेमा खर्च गर्न पाउने गरि ६ अर्ब ६२ करोड रकम >>> बाँकी ८ पेजमा

इसाई रिसाए प्रधानमन्त्रीसँग

काठमाडौं। इसाईहरू धर्म परिवर्तनको विरोधमा आएको राष्ट्रिय सदाचार नीति २०७४ को व्यापक विरोध गर्न थालेका छन्। यो नीति आएको भौलिपल्टे राष्ट्रिय खिलियन महासंघको आपातकालीन बैठक बस्यो र त्यसपछि यसका अध्यक्ष सीधी गहतराजले >>> बाँकी ८ पेजमा

Pakistan, Tajikistan and CPEC

Ameen

REPUBLIC of Tajikistan, formerly part of the {erstwhile} Soviet Union, has an area of 143,100 square kilometers and a population of 7.5 million. This beautiful country borders with Uzbekistan, Kyrgyzstan, Afghanistan and China. It is separated from Pakistan by the Wakhan Corridor in north-eastern Afghanistan. This narrow strip of Afghan territory acts as a barrier between Central Asia and Pakistan, while stretching westwards to link Afghanistan with China. Afghanistan remains buffer between the two powers. That is why no territory previously under the British Raj touched Central Asia directly.

The development of China-Pakistan Economic Corridor (CPEC) and the larger One Belt One Road Initiative provides Pakistan access to Tajikistan from Gilgit-Baltistan via China using the Karakorum Highway. Pakistan is able to bypass Afghanistan to access Tajikistan. This also implies that Tajikistan is Pakistan's nearest Central Asian neighbor and Pakistan's gateway to Central Asia. It also highlights importance of Gilgit-Baltistan in ensuring Pakistan's linkages with China and Central Asia, which is essential for the geo-economic future of

Pakistan. Pakistan and Tajikistan share many historical, religious and cultural linkages besides geographical proximities.

Pakistan and Tajikistan are members of various international organizations. As Muslim majority countries, both are part of the Organization of Islamic Cooperation (OIC). They are also members of the Economic Cooperation Organization, Shanghai Cooperation Organization as well as the Heart of Asia-Istanbul Process. Such shared groupings between Pakistan and Tajikistan offer numerous opportunities for interaction to take place between the leaders, delegates and diplomats of both countries on the sidelines of various summits. This is thus a contributory factor to the cordial relations between Pakistan and Tajikistan.

Pakistan and Tajikistan are also part of Quadrilateral Transit Traffic Agreement, the current signatories of which are Pakistan, China, Kazakhstan and Kyrgyzstan. During the March 2017 ECO Summit in Islamabad, the then Pakistani Prime Minister Nawaz Sharif held talks with Tajikistan's President Emomali Rahmon on the sidelines of the Summit and reaffirmed Pakistan's support for the principle approval

of Tajikistan's accession to the QTAA. Perhaps the QTAA will soon have to be renamed as it would no longer be "Quadrilateral" but rather a "Pentalateral" agreement.

A very significant initiative that binds Pakistan and Tajikistan together is the CASA-1000 project i.e. the Central Asia-South Asia Electricity Transmission and Trade Program, one of the direct linkages between South Asia and Central Asia. CASA -1000 is a landmark energy export agreement between Kyrgyzstan, Tajikistan, Afghanistan and Pakistan (two Central Asian and two South Asian countries) as Kyrgyzstan and Tajikistan generate electricity using hydropower, they enjoy a surplus of electricity during the hot summer months, while suffering from energy deficits during cold winter months. The excess electricity generated in summer cannot be stored and used in winter; much of this electricity is wasted.

In Pakistan, demand for electricity peaks during summer and the country often experiences load shedding. Energy is currently the top issue on Pakistan's public policy agenda, along with CPEC. Solving the power crisis is crucial to Pakistan's poverty alleviation and economic development.

The CASA-1000 project is, if implemented, a win-win situation

for both South and Central Asia. If Kyrgyzstan and Tajikistan can sell excess electricity to Pakistan in the summer, they will be able to use the revenue gained to manage winter shortages. Afghanistan announced last year that it would abandon its proposed 300 megawatt share of energy imports via the CASA-1000 project due to a lack of demand. Its allocation would then be transferred to Pakistan, which is now set to receive 1300 megawatts, rather than the initial 1,000 megawatts proposed. Thus Pakistan would be the main importer of energy under the CASA-1000 project. In early July 2017, Nawaz Sharif paid two-day official visit to Tajikistan, his fourth since June 2014. The President of Tajikistan, Emomali Rahmon, has visited Pakistan twice since November 2015. Importance of road, rail and air connectivity, which is crucial for regional integration and the promotion of bilateral trade, tourism and people-to-people contacts is need of the time.

Pakistan's infrastructure developments, supported by CPEC, can function as a mechanism to provide Afghanistan and the Central Asian States access to the Arabian Sea and thus potentially lead to higher regional trade volumes.

Pakistan is not just a South

Asian country; it is a country with multiregional characteristics. Pakistan's geo-strategic location, situated along major trade routes that link regions with each other, plays the role of a catalyst in boosting not only trade levels within the region but also the aggregate global trade volume. The focus that Pakistan has placed on infrastructure development, though often criticized for being at the expense of the social sector, has provided Pakistan with something to offer its neighbours in Central Asia in terms of access to the Arabian Sea as well as other spillover effects from CPEC. From observing the manner in which Sharif promoted the economic attractiveness of Pakistan abroad it can be inferred that infrastructure is now not only a developmental issue but it can also be used as a tool to achieve foreign policy objectives. This increases Pakistan's bargaining power when dealing with regional powers. Tajikistan is the most important Central Asian country for Pakistan, as it is Pakistan's gateway to Central Asia. CPEC will link Afghanistan and Central Asian States with Pakistan and China and rest of the world. Undoubtedly CPEC will bring economic, political and social harmony in the entire CASA countries.

HUMAN CARNAGE IN SHOPIAN AREA OF KASHMIR

Muhammad

IN Indian occupied Kashmir, the Bipin Rawat Strategy is in full swing. On March 31 and April 1, 2018, the world witnessed the worst human massacre in Shopian area of Indian occupied Kashmir. More than 20 Kashmir youth were brutally killed by Indian Army. These all youth were arrested and taken into torture centers weeks ago. The only crime these Kashmiri young have committed that, they were demanding their right of self-determination through peaceful demonstrations. They all fell prey of the infamous Bipin Rawat Strategy, which Indian Army Chief announced in February 2017. The salient feature of the strategy is that, any Kashmiri asking for the right of self-determination must be killed. Since then, hundreds of Kashmiri youth have been kicked and thousands wounded.

'The New York Times' in its April 1, 2018 edition has given a complete story of this massacre at the hands of Indian forces. The newspaper quoted Lt General AK Bhatt, of Indian Army who said, "It is a special day for our forces." Which mean, killing Kashmiri youth and genocide of Kashmiris is something Indian Army feel pleasure and great achievement? This depicts the moral state of Indian Army that, killing of unarmed, innocent and helpless Kashmiris is a great achievement for the India. Should India claim that, Kashmir is its integral part and Kashmiris are its people. The question arises, which nation in the

world enjoys killing its masses?

There is a curfew imposed in IOK throughout. Indeed, it was imposed before this stage managed drama by Indian Army. Whereas, the Indian Army and state of India consider these killings as their success, the people of Kashmiri develop more hate against this lawless democracy and fake secularism. 'The New York Times' also quoted the locals of the areas who said, "For as long as the last Kashmiri is alive, we will come out to support militants." Sameer Yasir of The New York Times' interviewed the youth who said, "For every 10 killed, 20 more will join until this land is freed from Indian occupation." Such are the emotions of the Kashmiri youth. They are not ready to accept anything less than their right of self-determination.

Earlier As reported by Rifat Fareed of Al Jazeera, on February 2, 2018, five Kashmiri youth were killed by Indian security forces in Ganawpora area of Shopian District as a continuation of Rawat strategy. They included a 19-year-old Javaid Ahmad Bhat, a big cricket fan was killed while he was returning after playing the cricket, peacefully. The other youth of shopian were killed by Indian Army, since they were pelting stone on Indian Army vehicles, what a licence of killing, the brutal Indian Army has to kill Kashmiri youth. Later, the IOK police said that, they "have registered a case against the army for killing civilians." But, Indian Army and

paramilitary forces have impunity, indeed a licence to kill the innocent and unarmed Kashmiris, who can resort to stone pelting the maximum.

In last four months, Indian security forces have killed over 200 Kashmiri youth in various parts of IOK. Most of the killings have even not reported in media. Some of these Kashmiri youth are taken into custody under the provisions of Public Safety Act and Armed Forces Special Power Act and then tortured and killed. Some of them are taken to LoC and killed in fake encounters, showing them as militants, trying to enter IOK through AJK. The firing along LoC by Indian Army is a routine matter for Indian Army. From the realist's perspective, there are two most distinguished characteristics of the current wave of Kashmiri movement against Indian occupation in IOK. First; the Kashmiri youth has taken over the entire freedom movement in their hand ever since the cold blooded murder of Burhan Wani, a social media activist killed by Indian Army on July 8, 2018. Second, the Kashmir youth have clearly identified Pakistan as their destination. Affiliation with Pakistan is pinching the India more. For this dedicated love with Pakistan, the Kashmir youth are paying a very heavy price in term of their lives, continued brutalities at the hands of Indian security forces, unemployment, social and state discrimination and above all a continuous Indian

occupation.

India has been warned by people like former Chief Minister of IOK, Dr Farooq Abdullah and former External Affairs Minister, Yaswant Sinha that, there has to be some political solution to Kashmir, rather killing the youth. Dr Farooq Abdullah even confessed that, Kashmiris love Pakistan; "Here in Kashmir people love Pakistan. Even if you (New Delhi) will throw all your treasures open for them, you can't take away the sentiment from their hearts." Quietness of international community over the worst killings of Kashmiri youth is meaningful. UN and civilized

international community must understand that, Kashmir holds the key for peace between Pakistan and India and peace between these two neighbours would guarantee peace and stability of South Asia, which further guarantee the international peace, owing to nuclear dimension of the dispute. Pakistan and the people of Kashmir strongly realize that, wars and conflicts are not the solution of Kashmir dispute as nothing came out from the previous wars. Killing Kashmiri youth for their demand of right of self-determination, freedom from Indian occupation and above all for their love with Pakistan is not the solution.

नसर्ने द्वालका दोग मधुमेह

मानिसको रगतमा चिनीको मात्रा आवश्यक भन्दा बढी भई पिसाब जाँच गर्दा पिसाबमा चिनीको मात्रा चाहिने भन्दा बढी देखा पर्नुलाई मधुमेह रोग भनिन्छ ।

- मधुमेह रोग लागेमा निम्न लक्षणहरू देखिन्छ
- ज्यादा तिर्खा लाग्नु ।
- पटक पटक पिसाब हुनु ।
- पिसाबको मात्रा धेरै हुनु ।
- राम्रो खाना खाए पनि दुलाउदैं जानु ।
- बराबर घाउ खटिराहरू आउन्नु तर छिटो निको नहुनु ।
- हातगोडा भमभाउनु ।
- थकाई लाग्नु ।
- वान्ता हुनु, शरीरसुख्खा हुनु ।
- छिटोछिटो श्वास फेर्नु र बेहोस हुनसक्नु ।
- यी लक्षणहरू एक वा सो भन्दा बढी देखा परेमा तुरन्तै मधुमेहका लागि जाँच गराउनु होस् ।
- सम्भी राख्याँ मधुमेह भएमा तुरन्तै उपचार गराउनुपर्छ ।

जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय
काठमाडौं, टेकु

मोदीको स्वागतमा ५० हजार होइन ५० लाख उठ्नुपर्छ, किनकि...

• राजन कार्की

rajan2012karki@yahoo.com

नरेन्द्र मोदीको नेपाल भ्रमण नेपालका लागि उपयोगी शिद्ध गराउने कसरी ? यस विषयमा सरकार मौन छ, कूटनीतिज्ञहरू मौन छन् र कुनै प्रयत्न हुने लक्ष्यन देखिएको छैन । किनकि...।

२ नम्बर प्रदेश सरकारले ८ जिल्लाका ५० हजार भेला भएर भारतका प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदीको अभिनन्दन गर्न फर्मान जारी गरेछ । आवश्यकता ५० हजारको होइन, ५० लाख नेपालीको छ, सबैले भारतीय प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदीको अभिनन्दन गर्नुपर्छ र सोधुपर्छ- नेपालमाथि किन ज्यादित गरेको ? सबै असमान सन्धि खारेज गर । हस्तक्षेप रोक, सीमा अतिक्रमण बन्द गर, अतिक्रमित भूमि फिर्ता गर ।

मौका यही हो । ओली दिल्ली गएर कुनै समस्या उठाएन, मोदी नेपाल ने आउँदैछन्, यही अवसर हो, मोदीको अभिनन्दन गर्न र नेपालको सार्वभौमिकताको कुरा उठाउने । मोदी जानकी मन्दिरबाट मुकिनाथको दर्शन गर्न जानेछन्, राजधानी आएर पशुपतिनाथको दर्शन पनि गर्नेछन् र संसदलाई संवेदन पनि गर्नेछन् । संघीय संसद नेपालको सार्वभौमिकताको प्रतीक पनि हो । त्यो स्थानमा मोदीको अभिनन्दन हुनुपर्छ र मोदीलाई नेपालको सरकान, बुद्धको सम्मान गर्न लगाएर नेपालको सार्वभौमिकता, संविधान र नेपाली त्रनताप्रति विश्वासको वातावरण बनाउन प्रतिवद्वता अभिव्यक्त गर्न लगाउनुपर्छ ।

र, सबैभद्रा समस्याग्रस्त केही छ भने नेपालका लागि भारतीय हेपाह प्रवृत्ति र भारतले अन्तर्राष्ट्रिय नीति नियम विपरित नेपालमाथि गरेको खिचिमिचो नै छ ।

र, नेपालको दूलो समस्या केही छ भने हाम्रो नेताहरूको भारतप्रतिको लगाव, लम्पसारनीति र भारतले जितिसुकै

हातबाट गुमाएपछि पछुताएर काम छैन, मोदी भारतको प्रतिनिधित्व गरेर आउँदैछन्, यही बेलामा दुई मुलुकीयचो मैत्री सम्बन्ध बलियो पार्न र नेपाली जनतामा रहेको भारतका शासकप्रतिको अविश्वास मेटाउने मौका पनि हो यो । त्यसेले मोदीको स्वागतमा ५० हजार होइन, ५० लाख उठ्नुपर्छ, २ नम्बर प्रदेशमात्र होइन, सिंगो मुलुक जुर्माउनुपर्छ ।

केही समयता भारत नेपालमाथि कूटनीतिक नाकावन्दीको रणनीति लागू गरिरहेको छ । नेपाल अहिले पनि राजनीतिक अस्थिरतामा छ । पार्टी पार्टीवीच संशय छ, सत्तारुढ एमाले र माओवादी केन्द्रीय पनि एकताको भूमरी चालिरहेको छ । यस्तो बेलामा भारतले नेपाललाई पकडक्षेत्रमा राख्ने प्रपञ्च गरिरहेको भान भइरहेको छ । नेपाललाई चीनबाट टाढा पार्न र पहिले आफूले चीनसँग वार्ता गरेर दक्षिण एसियाको रणनीतिमा चीनलाई सहमति गराएपछि मात्र नेपाल र चीनको भेटवार्ता होस् भनेर भारतले चलाखी गरेर प्रम ओलीलाई भारतमा निस्तो दियो । खातिरदारी गन्यो । त्यसको लगतै भारतका प्रधानमन्त्री चीन भ्रमणमा गए भने नेपाललाई म

भ्रमणमा आउँदैछु भनेर अल्पायो । प्रधानमन्त्री चीन भ्रमणको तैयारीमा थिए, भारतका प्रधानमन्त्री आउने भनेपछि यतै अलमलएका छन् । चीनले बाआओमा आर्थिक सम्मेलन गन्यो । नेपाल चीनको बीआरआई (बहूद शान्ति समृद्धि) र एकताको मर्म बोकेको बेल्ट एंड रोड नीतिको समर्थक हो र समदूरीमा रहेका नेपालको प्रगतिको योजना बोकेको मुलुकले २०१५ पछि पहिलोपल्ट यसपाली बोआओ आर्थिक सम्मेलन मिस गन्यो । कारण भारतीय प्रधानमन्त्री मोदीको नेपाल भ्रमणको तैयारी जो गर्नुथियो ।

यसवीच तीन आर्थिक घटना भएका छन् । नेपालका राष्ट्रपति विद्या भण्डारीलाई भारतले मिति तोकेर भ्रमण गरायो । सर्वशक्तिमान भनिएका प्रधानमन्त्री ओलीको भारत भ्रमणको मिति पनि दिल्लीबाट तय भएर आयो । र, मोदीको नेपाल भ्रमणको वैशाख २८ को साइट पनि दिल्लीबाटै तय भएर आयो । यी तीन परिघटनाले नेपाल कहाँ छ, नेपाल कति सार्वभौम, नेपालको स्वाधीनताको रिथिति के भन्ने बुझेले बुझेको छन् र यसमा चिन्ता गर्नेले चिन्ता गर्न सकेनन् । ओलीजीको पहिलो कार्यकालमा भारतले ५ महिना लामो आर्थिक नाकावन्दी लगायो । तिनै ओलीजीको यो दोसो कार्यकालमा भारतले कूटनीतिक नाकावन्दी लगाइरहेको छ । भारतको चाहानाविपरित नेपाल कर्तृ जान वा वार्ता गर्नेबाट समेत बन्चित भएको छ । यो कूटनीतिक नाकावन्दी नभए को हो ? यो अवस्थालाई नेपालले चिन्ता सक्नुपर्छ, नेपालको स्वतन्त्र र समदूरी तथा असंलग्न परराष्ट्रनीतिलाई व्यवहारमा उत्तर्नुपर्छ ।

र, सबैभद्रा समस्याग्रस्त केही छ भने नेपालका लागि भारतीय हेपाह प्रवृत्ति र भारतले अन्तर्राष्ट्रिय नीति नियम विपरित नेपालमाथि गरेको खिचिमिचो नै छ ।

र, नेपालको दूलो समस्या केही छ भने हाम्रो नेताहरूको भारतप्रतिको लगाव, लम्पसारनीति र भारतले जितिसुकै

अत्याचार गरे पनि नबोल्ने प्रवृत्ति ।

र, नेपालको दूलो समस्या केही छ भने स्वयम् विश्वको दूलो लोकतान्त्रिक मुलुकले नाड्गेभार भएर नेपालमाथि निरन्तर सर्वत्र अतिक्रमण गरिरहनु ।

र, नेपालले खुला सिमानाबाट भारतीय ज्यादाति सरापको रूपमा कहिलेसम्भ भोगिरहने र १९५० को शान्ति तथा मैत्री सन्धिका नाममा भारतीय प्रभुत्ववादको अन्त्य कहिले हुने ?

यी यस्ता मामिला हुन, जसलाई २०१५ सालपछिका सर्वशक्तिमान प्रधानमन्त्री

नेपालले कहिलेसम्भ आफ्ना जनताको अङ्गामा छारो हालिरहने ?

हो, यो सरकारले शान्ति, सुशासन र समृद्धिको सपना बोकेको छ । भारतले लादेको अराजकता, हस्तक्षेपको भारी नविसाई कसरी शान्ति हुन्छ ? देशमा व्याप भ्रष्टाचारको अन्त्य नगरी कसरी सुशासन आउन सक्छ ? नेपालका आवश्यकता परिपूर्ति र आयात प्रतिस्थापन गर्न निर्यातमुखी नीति अगिकार नगरी कसरी समृद्धिको सपना साकार हुनसक्छ ? १२ खर्ब बजेट भएको मुलुकमा ९

सपना बाँडिरहेको छ, यस्ता भ्रमले राष्ट्रको पहिचानको जग बलियो हुनसक्दैन ।

जुन मुलुकका राष्ट्रपति प्रधानमन्त्री स्वनिर्णय गरेर स्वराज चलाउन सक्दैन, यस्ता व्यक्तिहरू भारत गएर डाक्टरको कागजी खोल्टो त बिसिसमा लिएर आउन सक्दैन, राष्ट्रिय रोगको निराकरण गर्न सक्दैन । यसकारण ओली सरकार राष्ट्रवादी सरकार होइन । हो भने, मोदी नेपाल आउनेवाला छन्, उनको २ नम्बर प्रदेशमा होइन राष्ट्रिय स्तरमा अभिनन्दन गरेर संसदमा बोल्न अवसर पनि दिनुपर्छ तर उनीसँग नेपालका सीमा अतिक्रमण, सीमामा भारतले गरेको ज्यादाति, सीमामा नेपालीलाई कुनै नार्न समस्या, कोशी उच्चवाँध बनाउन नदिने र पञ्चेश्वरको सौन्यो नेपालले राज्य पाउनुपर्ने र १९५० को सन्धि कूटनीतिक स्तरमा खारेज गर्न सहमति गर्न सक्नुपर्छ । ओलीजी, तपाईँ राष्ट्रवादको नारामा चुनाव जिल्लामा समयले नाकावन्दीका बेलामा वाध्यतावरण चीनसँग गरेको पारवहनको सन्धिका कारणले पनि चुनाव जिल्लामा, एमाले राष्ट्रवादी थियो, छ र रहने छ भने मोदीको नेपाल भ्रमणलाई नेपालका पक्षमा नेपाली मात्रोमा उभिएर नेपालले भोग्दै आएका समस्याहरूको कडिकडाउ समाधान निकाल्ने गरे उभिनुपर्यो ।

ओलीजी, जनताले मतबल दिएका छन्, जनबल छ तपाईँसँग, अब तपाईँभित्र त्यो ताकत देखिनुपर्यो । शान्ति, सुशासन र समृद्ध नेपाल बनाउने चोखो इच्छा रहेकै हो भने त्यो इच्छाको पूर्तिका लामो आलिकति आँट र अविकल, हौसलासहितको हिम्मत देखाउनै पन्यो ।

यस्ता अवसर सधै सबैलाई प्राप्त हुनेगर्दैन । विपक्षीले समेत लम्पसारवादी भनेर आक्षेप लगाएको बेला प्रधानमन्त्री ओलीलाई इतिहास पुरुष बन्ने अवसर प्राप्त भएको छ । समर्त देशभक्ति हेर्न चाहिरहेका छन् । किन यो वातावरणलाई बरदानका रूपमा उपयोग नगर्ने ?

साल्ट ट्रेडिङ फॉरेंशन लिमिटेड द्वारा प्रवर्द्धित डट ग्यास

- ISI स्टाइडर्डको मित्र बाहिर रावर कोट मै बीचमा
- स्टिलको जाली भएको ३ तहको होजपाइप
- उच्च गुणस्तरको रेगुलेटर
- पुनः प्रयोग गर्न न सकिने प्लास्टिक सिल
- भएको सिलिण्डर
- कम्प्यूटर प्राविधिकाट चल्ने प्लान्ट, तौलमा सोहै आगा दुक्का हुनुहोस

साल्ट ट्रेडिङ समूहका उत्कृष्ट खाद्य बस्तुहरू

पद्धथ्यौ हासी बसीकन सँगै वेद, बाइबल, नमाज
पसेकेही नरपशुहरु ध्वस्त पारे समाज।

मन्यौ उर्दै त्यो जस्ले बिर्सियो देशको माटो
बाँच्यो त्यो मरर पनि जस्ले सिन्डिकेटको देशको माटो।

कायर भएर पटक पटक मर्नुभन्दा
बहादुर भएर एकै पटक मर्न सकौ।

- अभियानवाणी

अभियान साप्ताहिक

सम्पादकीय

हुँदाहुँदै अब संसदमा पनि सिन्डिकेट

केपी ओली नेतृत्वको सरकारले यातायात क्षेत्रमा रहेको सिन्डिकेट हटाउने निर्णय गरेपनि अन्य क्षेत्रमा रहेको सिन्डिकेटका बारेमा आजसम्म कुनै निर्णय गर्न सकेको छैन। पछिलो समयमा केही निहित स्वार्थ बोकेको व्यक्तिहरूले प्रत्येक क्षेत्रमा सिन्डिकेट लादेका छन्। अत्यावश्यक सेवा तथा बस्तुहरूमा समेत सिन्डिकेट लागु गरिएको छ। सार्वजनिक यातायात, दुवानी सेवा, पेट्रोलियम दुवानी, बैंक, खाद्यान्न, द्यावसी, शिक्षा, स्वास्थ्य कसर तरकारीलगायतका क्षेत्रमा सिन्डिकेट लागु गरिएको छ। यातायात क्षेत्रको सिन्डिकेटको बारेमा सरकारले ठोस कदम चाल सकेको छैन। यहि सिन्डिकेटकै कारण उपभोक्ताले वास्तविक मूल्यभन्दा बढी तिरुपरिहरेको छ। बस्तु तथा सेवा प्रवर्द्धनका लागि बनेका संघ संस्थाहरूबाट कार्टेलिङ्ग र ठागी सुह भएको छ। आफूहरूपनि काम नगर्ने र अन्यलाई पनि काम गर्ने नदिने प्रवृत्ति पछिलो समयमा फस्टाउडै गएको छ। मिलेमतोमा मूल्यनिधिरण गरिने भएकाले उपभोक्ताहरू भने मारमा पर्दै आएका छन्। सिन्डिकेटको अन्य गर्ने हो भने अहिने भएको मूल्यमा भारी गिरावट आउन सक्ने सम्भावना देखिएको छ।

सविधानको धारा ५ (ख) ७ मा कालोबाजारी एकाधिकार कृत्रिम अभाव प्रतिस्पर्धा नियन्त्रण जस्ता कार्य अन्य गर्दै रास्तिय अर्थन्तरालाई प्रतिस्पर्धी बनाएर व्यापारिक स्वच्छता र अनुशासन कायम गरी उपभोक्ताको हित कायम गर्ने उल्लेख गरिएको भएपनि अहिने त्यस्तो हुन सकिरहेको छैन। प्रत्येक क्षेत्रमा सिन्डिकेट लागु गरिएको मात्र छैन सिमिति व्यक्तिले वा संस्थाले कार्टेलिङ्ग समेत गरेका छन्। सिन्डिकेट र कार्टेलिङ्गलाई दण्डनीय मानिएपनि सरकार सबै प्रकारका कार्टेलिङ्ग र सिन्डिकेटका विरुद्ध कडा रूपमा प्रस्तुत हुन नसक्दा त्यसको मार सोझा साझा जनताले खेल्नपर्ने भएको छ। व्यक्तिगत लाभका लागि व्यावसायीहरूको अनैतिक कार्यलाई सधाउने कार्यमा सरकारी कर्मचारीहरू नै लागेका र उनीहरूले राजनीतिक नेतृत्वलाई समेत साथ लिएका हुनाले अब त्यस्ता कर्मचारी र व्यक्तिगत लाभ लिने राजनीतिक तहमा रहेका व्यक्तिहरूलाई समेत कानुनी दायरामा त्याएर सिन्डिकेट र कार्टेलिङ्गको अन्य गराउनै पर्दछ। सार्वजनिक सवारी साधनमा हुने कार्टेलिङ्गले गर्दा जनता वा उपभोक्ताका मारमा परेका छन्। ५ सिटे गाडीमा ५० जनासम्म यात्रु चढाइएका हुन्छन् सिट संख्या भन्दा बढी यात्रु राख्नाले दुर्घटना भएका थुप्रै उदाहरणहरू भएपनि आजसम्म कर्तृतालाई कारबाही भएको छैन। सरकारले न्यूनतम भाडादर निर्धारण गरेको १३ रुप्याको ठाउँमा सार्वजनिक सवारी साधनले १५ उठाईरहेका छन् भने ८. ७ निर्धारण गरिएको ठाउँमा २० रुप्या उठाईरहेका छन्। काठमाडौं उपत्यकामै त्यस्तो अवस्था देखिँदै समेत सरकारले आफैले निर्धारण गरेको मूल्यको उल्लंघन गर्नेहरूको मोबाइल बढेको हुनाले अब सरकारले सिन्डिकेट लागु गर्न र कार्टेलिङ्ग गर्नेहरू विरुद्ध ठोस कदम चालेर उपभोक्ताहरूको हित संरक्षण गर्नुपर्दछ।

हुँदाहुँदै अब संसदमै सिन्डिकेट लागु हुने सम्भावना देखिएको छ। सविधानले प्रतिनिधिसभामा रहेका प्रत्यक्ष निर्वाचित संसद र समानुपातिक तफ्गाट निर्वाचित भएका सांसदहरूलाई समान हैसियतमा राखेको भएपनि नेकपा एमालेका प्रत्यक्ष निर्वाचित सांसदहरूले आ आफ्गो निर्वाचन क्षेत्र विकासका लागि कम्तीमा १० करोडको सांसद कोषमा रकम छुट्याउन प्रधानमन्त्री र अर्थमन्त्रीलाई आग्रह गरेका छन्। प्रतिनिधिसभामा प्रत्यक्षतर्फ १ सय ६५ सांसद रहेका छन् भने समानुपातिकतर्फाट १ सय १० सांसद रहेकोमा प्रत्यक्षतर्फका सांसदलाई मात्र १० करोड दिनुपर्ने मागले गर्दा प्रष्ट हुन्छ अब संसदभित्रै सिन्डिकेट लागु गर्ने प्रयास भएको छ। संघीय संसदमा सांसदहरूले त्यसरी रकम मागेपछि प्रदेशसभाका सांसदहरूले समेत २५ लाखको माग गरेका छन्। सांसदहरूको जिम्मेवारी भेजेको एन, नियम कानुन निर्माण गर्नु हो। विकास निर्माणको जिम्मेवारी सरकारको भएपनि सांसद कोषको रकमबाट सांसदले ३ देखि ५ प्रतिशतसम्म आफुँखुसी खर्च गर्न पाउने भएकाले त्यही रकम हात पाने उनीहरूले रकमको माग गरेका हुन्। त्यसैले अब स्थानीय तह, प्रदेश सरकार र संघीय सरकारले तैन विकास नियमाणिका कार्य गर्ने भएकाले सांसदहरूलाई रकम उपलब्ध गराउनु किमार्थ उचित हुन सबैन र उपलब्ध गराईन्दू हुँदैन।

विकास निर्माण मुद्दालाई प्राथमिकतामा राख्नेर प्रधानमन्त्री बनेका केपी ओलीले अब लुटन्त्र र सिन्डिकेटको अवस्थालाई मध्यनजर राख्नेर सबै प्रकारका सिन्डिकेटसहित कार्टेलिङ्गको अवस्था समाप्त पार्नुपर्दछ भने हामीले ठानेका छौं। सबै प्रकाका सिन्डिकेट अन्य भएको खण्डमा जनताले ढुलो राहत पाउने तिश्चित रहेको छ।

भाषण र वक्तव्यबाजीले मुलुक चल्दैन

केपी ओली प्रधानमन्त्री बनेको तीन महिना पुग्न लाग्दा पनि ओलीले खासै काम गर्न सक्नु भएको छैन। वाचा बन्धनसहितिका वक्तव्य र भाषण गरेर मात्र मुलुकले समुद्दिष्ट हासिल गर्न सक्ने सम्भावना रह्यैदैन। दिनरात नभनी काममा खट्नुपर्ने बेलामा उखान तुक्का जपेर भाषण गर्दैमा मुलुकको विकास हुन सक्दैन। सरकारको कामलाई भन्दा प्रधानमन्त्री ओलीले पार्टीको कामलाई प्राथमिकतामा राखेका हुनाले जनताले याहेजस्तो सेवासुविध पाउन सकेका छैन। स्थानीय तहमा जनप्रतिनिधिहरूले समेत काम गर्न सकेका छैन। उनीहरू एक किसिमले रणाभूमिमै परेको जस्तो देखिएको छ। गाउँ विकास समितिबाट गाउँपालिका बनाइएता पनि नाम मात्र फेरिएको छ। जनप्रतिनिधिहरूको काम गर्ने प्रवृत्तिमा कुनै नयाँपनि आउन सकेको छैन। धेरै गाउँ विकास समितिलाई जोडेर एउटै गाउँपालिका बनाइएकाले जनप्रतिनिधिहरू भने ढुलो मान्छे भएको आभास उनीहरूले गर्दै आएका छन्। गाउँपालिका र नगरपालिकामा उपाध्यक्ष, उपप्रमुखमा अधिकांश महिला रहेकोमा त्यसैलाई विकास मानेर जनताले चित बुझाउनु पर्ने हो कि ? गाउँपालिका र नगरपालिकाहरूले जनताको जीवनस्तर उठाउने खालका कुनै नीति तथा कार्यक्रम त्याउन नसकेको हुनाले जनतामा विस्तारै निराश हुँदै गएका भएपनि संघीय सरकारले समेत त्यसतर्फ ध्यान पुऱ्याउन

• देवेन्द्र चुडाल
devendrachudal@gmail.com

लाजमर्दी विषय हो। त्रिभुवन विमानस्थलमा पुग्न राजनीतिक दबाव दिने उच्च तहका व्यक्तिहरूले अब बुझ्नु आवश्यक छ। आपूर्हले पठाएका व्यक्तिहरूले कसरी आपूर्हलाई प्रयोग गर्दा रहेछन् भनेर। भ्रष्टाचार गरि कमाएको सम्पति सम्पूर्ण रूपमा राष्ट्रियकरण गरिएमात्र भ्रष्टाचारमा कमी आउन सक्छ। २०४६ सालको राजनीतिक दिवसमेत र मन्त्री पदमै रहेछा स्व हेमबहादुर मल्लमाथि कारबाही भएको थियो। भ्रष्टाचारको भ्रष्टाचारमा कमी आउन सक्छ। पञ्चायती कालमा समेत भ्रष्टाचार हुने गरेको थियो। भ्रष्टाचारको भ्रष्टाचारमा आरोपमा त्यसैला पनि केही व्यक्तिहरूलाई भ्रष्टाचारको कामलामा राजनीतिक दिवसमेत र भ्रष्टाचारको भ्रष्टाचारमा कमी आउन सक्छ। जनप्रतिनिधिहरूले भ्रष्टाचारलाई राजनीतिक संरक्षण रह्यै तबसम्म कुनै हालतमा पनि भ्रष्टाचारमा निराशरात्र भएको छ। जबसम्म भ्रष्टाचारहरूलाई राजनीतिक संरक्षण रह्यै तबसम्म कुनै हालतमा पनि भ्रष्टाचारमा कमी आउन सक्छैन। नीतिगत भ्रष्टाचारमा सुरुवात हुने भएकाले अब नीतिगत भ्रष्टाचारमा कमी आउन सक्छैन। नीतिगत भ्रष्टाचारको सुरुवात हुने भएकाले अब नीतिगत भ्रष्टाचारहरूलाई कानुनी दायरामा त्याउनुपर्न आवश्यकता भएको छ। आफुले पाएको अधिकारको प्रयोग नगरि माथिलो तहमा निर्णयको लागि फाइल पठाउनु

अहिले मुलुकमा वामपन्थी नेतृत्वको सरकार रहेको छ। वामपन्थी नेतृत्वको सरकारबाट जनताले धेरै आशा जरेका छन्। त्यसमा पनि केपी ओली जस्ता निउर व्यक्ति प्रधानमन्त्री रहेका भएपनि उनका सारथीहरू भने ओलीको

लार्गामा अधि बद्न सकेका छैनन्।

गरेर एउटै मात्र आधिकारिक ट्रेड युनियन बनाउन उपयुक्त हुनेछ। जनताले तिरेको करबार तलब भत्ता खाने अनि कर्मचारी संगठनका पदाधिकारीहरूले कामे गर्न नपर्ने परम्पराको अन्त्य गरिनु आवश्यक छ। सरकारी दुकुटीबाट तलब भत्ता खाएपछि ढुलु तुला भ्रष्टाचारहरूलाई कुनै हालतमा पनि कारबाही गर्न सक्दैन। कर्मचारीहरूले जरा गाडेको छ त्यसलाई नियन्त्रण गर्न राजनीतिक दलहरूसँग आवद्ध भएका सबै कर्मचारी संगठनहरूको अविलम्ब विघटन गर्नार्थ नेतृत्वको व्यक्तिहरूले बुझ्नु उपयुक्त हुनेछ। जनताले भ्रष्टाचारहरूले भ्रष्टाचारमा कमी आउन सक्छैन। कर्मचारी तन्त्रमा समेत अहिले भ्रष्टाचारले जरा गाडेको छ त्यसलाई नियन्त्रण गर्न राजनीतिक दलहरूसँग आवद्ध भएका सबै कर्मचारीहरूको धर्म र कर्तव्यसमेत हो। तर अहिले त्यस्तो हुन सकेको छैन। कर्मचारी संगठनहरूसमेत अहिले कर्मचारीहरूको कर्मचारीहरूको संरक्षण

कृषिमा आत्मनिर्भरताका आधारहरू

उपेन्द्र क्षमा

नेपाल कृषि प्रधान देश भनिएपनि कृषिमा परनिर्भरता दुई तिहाईभन्दा बढी छ। ५ दशकदेखि शासकहरूले कृषिको समस्यालाई उजागर गर्दै यसको उत्पादकत्त बढाउने विशामा रणनीतिक रूपले आगडि बढेपनि कृषिको उत्पादन स्तर खस्किदै गएको तथाकले पुष्टि गरेको छ। हरेक पंचवर्षीय योजनाले कृषि विकासको अवधारणालाई प्राथमिकताका साथ समेटिएपनि कृषिको छुट्टै विकास गर्ने २० वर्ष रणनीति तहत अनेक योजनाहरू लागू भए। कृषिको स्तरोन्नति बिषयलाई सबै दलहरूले आफ्नो घोषणा पत्रमा प्राथमिकताका साथ समावेश गरे। कृषिको दुर्दशा बयान गरेर वैदेशिक लगानी आकर्षित गरिए। योजनाहरू कार्यान्वयनमा पनि आए, तर यसले परिणाम देखाउन सकेन।

राजतन्त्र होस् वा लोकतन्त्र शासकहरूको भ्रष्ट आचरणले राज्य संयन्त्रलाई मात्र बिगरेन, कुनै पनि विकास निर्माणलाई परिणाममा पुग्न दिएन। कुनै बेल धान निर्यात गर्ने नेपाल दैनिक उपभोग्यको हरेक वस्तु आयात गरि बाँचि रहेको दयनीय अवस्थामा पुगेको छ। गत आर्थिक वर्षमा आयात धधध ले बढेर ५५० खर्च पुगेको छ। गत वर्षको व्यापार घाटा ९ खर्च ७७ अर्ब रहेको छ। चालू आर्थिक वर्षमा सरकारले भण्डै ७ खर्चको ऋण लिई सकेको छ। यो कूल गार्हस्थ्य उत्पादनको २१ % हो।

प्रत्येक नेपालीको टाउकोमा २४ हजारको ऋण पर्छ। तीव्रतापूर्वक दिनानुदिन बढ़दै गएको आयात, व्यापार घाटा तथा उत्पादन क्षेत्र प्रभावहीन रहेको अवस्थामा नेपाल कुन अवस्थामा छ भन्ने कुरा तथाकले दर्शाई रहेको छ। उत्पादनको खसिकदो अवस्था तथा उपभोक्ताको बढ्दो मागलाई दृष्टिगत गरि राष्ट्रिय चिन्ता बढ़दै गएको छ। यसको निदानको माध्यम सरकारको ईमान्दारिता तथा कुशल राज्य सचालन नै रहेकोले यो धरातलको विश्वसनीयता खस्केको छ।

संयुक्त राष्ट्र संघको अतिकम विकसित मुलुक (एलडीसी) को पछिलो प्रतिवेदनले

सन् २०७५ मा स्तरोन्नतीको थेसहोल्ड पूरा गरेको देशहरू मध्ये नेपाल पनि एक हो। तर हालै नेपालले अतिकम विकसित मुलुकको दायरामा बस्ने निर्णय गरेको छ। स्तरोन्नतीका लागि नेपालले आवश्यक मापदण्ड पूरा गरेपनि एलडीसीमा बस्ने नै रुचाएको छ। केही वर्ष अधि नेपाल अतिक्रमग्रस्त गरिब मुलुक (हिपिक) को सूचीमा थियो। तर ऋण भुक्तानी क्षमता बढ़दै गरेपछि नेपाल हिपिकबाट बाहिरियो। तर पनि हिपिकमा बसि रहने नेपाली अधिकारीहरूको दबाव रहेपनि मुद्राकोषले नेपालको ऋण भुक्तानी क्षमता हिपिक सूचकांकम्बन्दा माथि रहेको जवाफ दिएपछि नेपालको मनोकाङ्का पूरा भएन।

नेपालले विकासशीलमा स्तरोन्नती हुन नचाहेको आफ्नो कमजोर आर्थिक अवस्था नै हो। नेपालको कूल विकास खर्चको ६५ % भन्दा पनि अधिक वैदेशिक लगानीमा निर्भर छ। कृषि र औद्योगिक उत्पादन प्रभावहीन छ। नियतको तुलनामा आयातको अवस्था डरलाग्दो छ। मौसमी आय वृद्धि र रेमिट्यान्सको तरलीकृत आयको भरमा विकासशीलमा स्तरोन्नति गर्नु राम्रो कुरा होईन भन्ने अर्थविद्को भनाई हो। रेमिट्यान्स अनुत्पादक क्षेत्रमा बढि खर्च भई रहेकोले आर्थिक वृद्धिरमा यो भरपर्दो माध्यम बन्न सकि रहेको छैन। यी सब कारणले पनि नेपालको आर्थिक धरातल एलडीसीमा बस्न बाध्य छ।

सामन्ती राज्य प्रणालीले आफ्नो स्वरूप बदले पनि सामन्ती स्वभावमा कुनै परिवर्तन भएको छैन। भूस्वामित्त र उत्पादन सामन्ती प्रभावबाट मुक्त हुन सकेको छैन। उपभोगको अनुपात बढ़दै जाँदा आयातको भारले देश विचिदै गएको दबाव देश भेल सकि रहेको छैन। देश संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रमा गरेपनि राजनीतिकम्बले स्वआर्जनको भावनाबाट मुक्त कोही देखिएन। व्यक्तिगत स्वार्थको वशीभूत रहेका नेता कार्यकर्ताको तूलो जमातको नेटवर्कले देशको सबै विकास योजनालाई रहेपनि निजीक्षेत्र उत्पाहित देखिएको छ।

योजनाहरू परिणाम देखाउन सक्दैन र विकास यथास्थितिमा स्थिर रहन्छ। अहिले अधिकार प्राप्त संघीय राजाहरूको उदय भएको छ। सामन्ती संस्कारबाट प्रदेश प्रमुख पनि मुक्त नदेखिएकोले विकासका कार्य नराम्रोसंग प्रभावित हुनुमा कुनै शका छैन। वर्चस्व पाएका नेताहरू आफ्नो प्रभूत्व देखाउने यो अवसर पाएकोले जनता र देशका लागि गरिने विकास निर्माणका कार्यहरू गरेर देखाउनुको सङ्ग नियतवश गर्ने गरेकाले विकास कार्य नराम्रोसंग प्रभावित हुने यथाथलाई नकार्न मिल्दैन। हिजो एउटाले गरेको थियो। आज अर्कोले गर्न चलन कसैले तोडैन। एलडीसीमा बसिरहने आर्थिक धरातलको बाध्यतालाई सरकारले नियतवश आउने वैदेशिक लगानीका लागि यथास्थितिलाई स्वीकार गर्नु एउटा ठूलो समस्या बनेको छ। वैदेशिक सहयोगलाई आकर्षित गर्ने तथा यसको सदुपयोग नगर्ने नियतका कारण देश अदोगितमा गएको प्रष्ट छ। शासकहरूको भ्रष्ट आचरणका कारण राज्य संयन्त्र नै भ्रष्ट बनेको सन्दर्भमा देशले विकासको क्षेत्रमा अपेक्षित सफलता नपाएको यथार्थ सबैको सामू छ। देश परनिर्भरताको भयावह अवस्था भोगि रहेको छ। आयात चरम सीमामा रहेकोले माँग र उपभोगको अनुपात बढेर यसले आर्थिक क्षेत्रमा नकारात्मक असर बढाउँदै गएको छ। यसलाई नियन्त्रण गर्न आन्तरिक उत्पादन क्षमतालाई बढाउनुको कुनै विकल्प छैन।

आफ्नो घोषणा पत्रमा वैज्ञानिक कृषिको अवधारणा सामेल गरेको राजनीतिक दलहरू दशकौ बिताएर पनि सो बमोजिमको योजना दिन सकेको छैन। एक अर्कामाथि दोषारोपण गरेर संस्थागत भ्रष्टाचारमा लिप्त सबै दलहरू सत्ता प्राप्त गर्न जेपनि गर्न तयार रहन्छ। अवसरको अभावमा द्वन्द्व उत्तेने गरेको यथार्थलाई पनि पचाएर सत्तासंग टाँसिएर बस्ने दलहरू देशप्रतिको आफ्नो दायित्व बिसेको छ। परनिर्भरताको समस्यासंग सरकार उदासीन रहेपनि निजीक्षेत्र उत्पाहित देखिएको छ।

देश संघीय संरचनामा गएकोले प्रादेशिक समस्यालाई स्थानिय स्तरमा हल गर्ने उत्साह निजीक्षेत्रमा जागेको छ। केन्द्र सरकारले केन्द्रीय दायित्वलाई विस्तर सक्दैन।

सहकारी कृषि उत्पादन बढाउने सञ्चात माध्यम बन्न सक्दै। कृषिलाई उद्योगमा परिणत गर्न र उत्पादन क्षमता बढाउन सहकारी कृषिको अवधारणा धेरै उपयोगी छ। केन्द्र सरकार, प्रदेश सरकार तथा निजी क्षेत्रले यो माध्यमबाट कृषिमा आमूल परिवर्तन ल्याउन सक्दै। हरेक प्रदेशमा सहकारी कृषिको अवधारणा अनुसार एकै पल्ट कृषिमा आमूल परिवर्तन गर्न सकिने छ। सरकार वा निजीक्षेत्रले आफ्नो स्वामित्वमा पाइलट कार्यक्रमको रूपमा कुनै एक ठाँडमा सहकारी कृषि फर्म संचालन गर्नु पर्दै। सम्पूर्ण कृषि औजार, सिंचाईको सुविधा, दक्ष जनशक्ति, कृषि प्राविधिक, कृषि विज्ञान साथ कृषि फर्ममा माछापालन, मुर्गापालन, गाईभैसीपालन, बाखापालन, भोरीपालन आदिका साथ आधुनिक विविधात वृषिकार्य संचालन गर्नु पर्दै। खाद्यान्न, तेलहन, दलहन तथा तरकारी खेतीका लागि माटो परिक्षणदेखि लिएर उत्पादनसम्म स्थानिय कृषकलाई जानकारी गराउँदै जानु पर्दै।

कृषि निर्वाहमुखी पनि नरहेको अवस्थामा कृषिप्रति उदासीन भई रहेको कृषिले सामाजिक सम्बन्धको बढोत्तरीका साथ कृषि उत्पादनमा क्रान्ति ल्याउने भएपछि देश आत्मनिर्भर बन्ने निश्चित छ। साधन स्रोत सम्पन्न व्यक्ति, कम्पनीले नेपालको तरकारी खाडी मुलुकमा, जापान, कोरियामा बेचेर डलर कमाई रहेका छन्। सहकारीले पनि नेपाली कृषकको उत्पादन विदेशमा पुन्याएर देशलाई कृषिक्षेत्रमा आत्मनिर्भर बनाउन सक्दै।

सहकारी रहेको रासायनिक मलको प्रभाव हटाएर पूर्ण उर्वरक बनाउन सक्दै।

सहकारी विधिद्वारा कृषकलाई आकर्षित भए पश्चात सोही बमोजिम कृषिकार्य गर्नका लागि आग्रह गरेमा एउटा निश्चित भूखण्डमा (कम्प्टीमा ९० बीघा) सहकारीले कृषिकार्य संचालन गर्नेछ। कृषकले उपलब्ध गराएको भूखण्डमा सहकारीले आफ्नो लागतको रकम लिई सम्पूर्ण कृषि उत्पादन कृषकलाई जिम्मा दिनु पर्दै। सो उत्पादन विक्री वितरण गरि दिन आग्रह गरेमा सहकारीले उत्पादन भण्डारणदेखि विक्री वितरणसम्मको जिम्मा लिनु पर्दै। स्थानीय तथा टाढाको शहर वा विदेशमा उच्च मूल्यमा बिक्री वितरण भएमा लागत काटेर शुद्ध मूल्य किसानले पाउने उद्देश्य सहकारीले राख्नु पर्दै।

विभिन्न कारणले समाजमा टुटी रहेको पारस्परिक सम्बन्धलाई सहकारीले जोड्ने, भाईचारा सम्बन्ध बनाउन सहकारीले सहयोग गर्ने भए भन्ने सहकारी गर्ने प्रेरित पनि गर्दै। सहकारी कृषिका लागि ९० बीघा जग्गा बनाउन ९० जना जुट्नु पन्यो। सहकारी कृषिले सामाजिक सम्बन्धको बढोत्तरीका साथ कृषि उत्पादनमा क्रान्ति ल्याउने भएपछि देश आत्मनिर्भर बन्ने निश्चित छ। साधन स्रोत सम्पन्न व्यक्ति, कम्पनीले नेपालको तरकारी खाडी मुलुकमा, जापान, कोरियामा बेचेर डलर कमाई रहेका छन्। सहकारीले पनि नेपाली कृषकको उत्पादन विदेशमा पुन्याएर देशलाई कृषिक्षेत्रमा आत्मनिर्भर बनाउन सक्दै।

सहकारी कृषिमा लागत, विधि प्रयोगमा ईमान्दारी, कृषकसँगको आत्मीय सम्बन्ध, योजना कार्यान्वयन तथा अनुगमन पक्षमा कडाई आदि गरेर केही वर्षमै प्रदेशहरू कृषिमा आत्मनिर्भर बन्ने निश्चित छ। यसलाई व्यक्तिगत आमदारीको माध्यम नवानाई सेवामुखी र आत्मनिर्भरताको दिशामा कडा परिश्रमको खाँचो छ। परिश्रमिले पनि हामीलाई सक्षम बन्ने प्रेरित गरि रहेको छ। उच्च मनोवर्गक

फेरिखको चीनको नीति

रामबाबु यादव

नेपालमा सबै तहको निर्वाचन सकिएको अवस्था छ। त्यसमा राष्ट्रिय पार्टीको रूपमा फोरम नेपाल आएको छ। पहिले पनि विद्यार्थी, महिला, नेताको टोली भ्रमणमा जाने गर्थे। अभ्यं कांग्रेस, एमाले र माओवादीकै बढी जाने गर्थे। चुनाव भइसकेपछि देशमा पैँच वटा मात्र राष्ट्रिय पार्टी रहेको हुनाले संघीय समाजवादी फोरम पनि राष्ट्रिय पार्टी बन्न सफल भएको हो। यसले प्रदेश २ मा सरकार पनि बनाएको छ। यो देशको समृद्धिको लागि संघर्ष गरेको पार्टी हो। त्यसकारण यो पार्टीलाई पनि अन्य राष्ट्रिय पार्टी सरह नै ठाउँ दिएर एउटा छुट्टे टोली चीनको नियन्त्रणलाई स्वीकार गर्दै भ्रमणमा गएको हो।

भ्रमणको मुख्य उद्देश्य भनेको नेपाल र चीनबीच मैत्रीपूर्ण सम्बन्ध स्थापित गर्नु हो। चीनले कसरी विकास गरेको छ, त्यहाँको पर्यटक, सांस्कृतिक, आर्थिक, कृषि आदी क्षेत्रमा चीनले कसरी फड्को मारेको छ, त्यसलाई पनि साटासाट गर्नु भन्ने उद्देश्यका साथ नियतो गरिएको थिए र भ्रमण फलदायी नै रह्यो।

भ्रमणको उपलब्धी भनेकै ग्रामीण विकासमा चीनले गरेको प्रगतिबारे हामीले केही कुरा जान्ने प्रयास गर्न्यो। कृषिको क्षेत्रमा पनि चीनले धेरै नै फड्को मारिसकेको छ। पर्यटनमा विशेष गरी नेपाल र नेपालको पनि मधेशको लागि सम्भावना छ तर हामी साधन र योत नभएर अडिक्केर बसेका छाँ। यसमा चीनसँग सहकार्य गरेर अगाडी बढ्न सकिन्छ। चीनबाट फाइदा लिन सकिन्छ। चीनले ४० वर्षको अवधिमा गरेको प्रगतिलाई कसरी नेपालको सन्दर्भमा उत्तरान सकिन्छ, त्यहाँको पार्टी सञ्चालन, कानुन सुव्यवस्थापनको बारेमा पनि अध्ययन गर्ने गौका पार्याँ। यही विषयमा हाम्रो टोलीले चासोका साथ लिएको थिए। यो विषयलाई नेपाल र चीन दुवैर्तफबाट चासोको रूपमा लिएको छ।

चीनको रणनीति के छ भने अन्य मुलुकसँग सहकार्य गर्ने। नेपालसँग पनि सहकार्य गर्ने अहिलेसम्म पनि कायमै छ। नेपालमा ३० भन्दा बढी योजनाहरूमा चीनले लगानी गर्ने, नाफामा मात्रै बाँडफाँड गर्ने र शर्त नराख्ने भन्ने चीनको नीति रहेको छ। केन्द्रबाट त्यो योजनाहरू तराईका भू-भागलाई छोडेर माथि माथिका भू-भागमा मात्रै लगानी गरेको देखियो। अहिले प्रदेश २ मा फोरमको सरकार आए सँगै चीनले पनि आफ्नो रणनीतिमा परिवर्तन गरेको महशुस हामीले गरेका छाँ। चीनले यो पनि महसुस गरिसकेको छ कि हाम्रो लगानी तराईमा पुगेको छैन, मधेश पछाउपनको शिकार भएको छ, त्यहाँ पर्यटन, कृषि, यातायात र शिक्षामा लगानी गर्नुपर्ने रहेको छ भन्ने उसको बुझाउ रहेको छ। त्यसको लागि पनि आफ्नो उद्देश्य हामीकहीं राख्न खोजिएको महशुस भएको छ। मलाई लाग्छ चीनले पनि अब तराई मधेशमा लगानी गर्न अवस्था सिर्जना गर्न छ।

नेपालमा चीनको लगानी मात्र पहाड केन्द्रित देखिएकोले चीनले नेपालमा नश्लीय राजनीति गरेको बेला बख्तमा आवाज उठाउँ आएको छ। तर, म के अनुभव गरे भने हामी चीनको नीति नबुझेर यस्तो आवाज उठाउने गरेका छाँ। चीनले गरेको लगानीमा नेपाल सरकारले योजना छनौट गर्छ तर कुनै शर्त राख्ने गरेको छैन। यो परियोजना संचालन गर्दा म बेट दिन्न भन्ने रणनीति चीनले लिएको छैन। नेपालमा जुन सरकार आर्थिक त्यसलाई चीनले स्वागत गर्छ। चीनले नेपालसँग सम्बन्ध गाँसेको छ तर नेपाली जनतासँग सम्बन्ध गाँसेको अवस्था छैन। हाम्रो नजरमा चीन नश्लीयवादी होइन। यदि नेपाल सरकार नै मधेशको लागि नश्लीय भइदियो भने चीनले के गर्छ त। नेपाल सरकारले भारत वा चीन कसैको लागि काम गर्न वातावरण बनाइ दिएको छैन। भारत

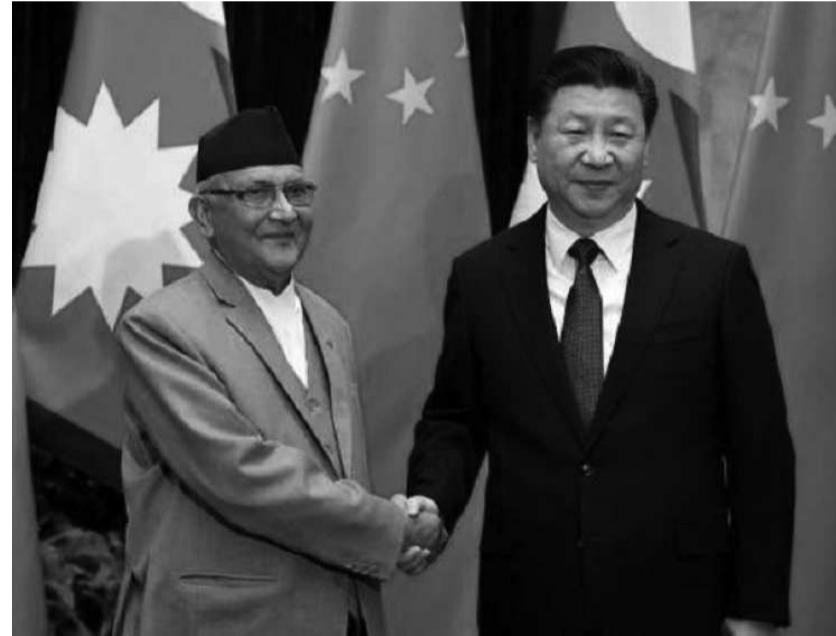
र चीनलाई दोष दिनुभन्दा पनि नेपाल सरकारकै दोष छ। त्यो गल्तीलाई सुधार्न जरूरी छ। नेपालभित्रका शासक वर्गले मधेशलाई उपेक्षा गर्ने बानीले यस्तो भएको हो।

हो, हाम्रो सरकारको नीतिमा नै दोष छ। सरकारले हामीप्रति गरेको व्यवहारबाट नै प्रष्ट हुन्छ। कसैलाई दोष लगाएर हुँदैन। आफ्नै देशभित्रै यसको उपाय खोज्नुपर्छ र हामी आफ्नै देशको नीतिले गर्दा पछाडी परेका हाँ।

चीनले अहिलेसम्म फुफेको सायद मधेश आन्दोलनभन्दा पहिला नेपालमा पनि मधेशीहरू रहेका छन्, यिनीहरूको पनि पीडा छ, यिनीहरू पनि यो देशको मूलवासी हुन भन्ने थाहा थिएन। मलाई लाग्छ कसैले हामीलाई बिनेको पनि थिएन। यति नजिकको सम्बन्ध रहेको भारतका नेतालाई पनि हाम्रे जातका, भेषभूषा, भाषा भएका जनताहरू नेपालका मधेशी समुदाय हुन् भन्ने थाहा थिएन

चीनको नीतिमा अहिले परिवर्तन भएको छ।

यो देशको चौथो राष्ट्रिय शक्तिको रूपमा मधेश केन्द्रित दलको उपस्थिति भएको छ। यस सन्दर्भमा मधेशमा चीनको लगानी आउने सम्भावना बढ्दै गएको छ। पहिलाको जस्तो चीनको लगानी अब पहाड केन्द्रित मात्रै हुँदैन। चिनियाँहरू मधेशमा लगानी गर्ने इच्छुक छन्। हाम्रो प्रदेश २ का सरकार र मेयरहरूले कति विकास गर्न सक्छन्, त्यसमा भर पर्छ। अहिले रोक लगाइएको अवस्था छ यो दुखद अवस्था हो। प्रदेश सरकार, मेयर, सांसदलाई विकास गर्न नदिए कसरी देश विकास हुन्छ। यहाँको नीतिमा परिवर्तन गर्ने हो भने हामीले चाहेको भन्दा हुनेछ। चीनको अर्को एउटा नीति के आएको छ भने आफूमात्र सुखी र सम्पन्न भएर हुँदैन, छिमेक पनि सुखी र सम्पन्न हुनुपर्छ। छिमेकी सम्पन्न भएन आफ्नो

भने चीनलाई त भन् कसरी थाहा होस्। ०६/०६/०६ को आन्दोलन तथा अहिलेको आन्दोलनबाट पूरै विश्वलाई नै चिनाएको सुख शान्तिमा सहयोग गर्न सकियो भने आफ्नो पनि सुख, शान्ति र स्थायित्व हुन्छ। नेपालको वातावरण बिग्रन गयो भने चीन र भारत दुबै देशलाई असर गर्छ। वातावरण त महत्वपूर्ण विषय हो नि। चीनको वातावरणमा धेरै लगानी छ। वातावरण स्वच्छ, शान्त होस् उनीहरूको चाहना छ। यसका साथै छिमेकीलाई पनि सँगसँगै लैजानुपर्छ भन्ने नीति हामीले पाएका छाँ। त्यसको फलस्वरूप चीनले फोरमको टोलीलाई भ्रमणमा बोलाएको थियो।

हामी यो देशको राष्ट्रिय राजनीतिक दलको रूपमा स्थापित भइसके पछि अहिलेको केपी शर्मा ओली नेतृत्वको सरकारमा प्रतिनिधित्वबाटे चीनको जिज्ञासा रह्यो। यसमा उनीहरू सकारात्मक नै छन्। यो सरकारले हाम्रो लागि तीनवटा मन्त्रालय राखेको छ। तपाइँहरू सरकारमा जानुन्छ भन्ने भने गरेको छैन। अहिलेका पहिला राजा मधेशी नै थिए। अहिलेका शासकर्वरहरू सरकारको उनीहरूले हामीले नेपालको सबैभन्दा पहिला राजा प्रस्तुत गर्ने चीनका साथक वर्गमा भर पर्छ। हामी मधेशी जनताको प्रतिनिधित्व गरेर आएका छाँ। हाम्रा मागप्रति सत्तापक्षले प्रतिबद्धता जनायो भने जान पनि सक्छाँ भन्ने कुरा हामीले बतायो।

हामीले विगतमा गरेका आन्दोलन र हाम्रो मागबारे चीन प्रस्तुत छ। यो कुरामा उहाँहरू पनि सकारात्मक नै हुनुहुन्छ। हाम्रो संविधानमा के त्रुटी छ भन्ने कुरा उहाँहरूलाई राम्रोसँग थाहा छ। संविधानमा रहेका त्रुटिबाटे नेपालका नेताभन्दा पनि चीनले राम्रोसँग अध्ययन गरेको छ। संविधान संशोधन गर्छ कि गर्दैन, संवेदन सहभागिता गराउँछ कि गराउँदैन भन्ने जिज्ञासा चीनको छ। तर सबैलाई समेटेर संविधान संशोधन गर्नुपर्छ भन्ने चीनको धारणा हामीले पाएँ।

संघीय समाजवादी फोरम नेपालका सांसद रामबाबु यादवसँग मधेशवाणीले गरेको कुराकानीमा आधारित।

खेलफूढ़

उपाधिका लागि रियल र लिभरपुल भिड्ने

युरोपियन च्याम्पियन्स लिङ्गको उपाधिका लागिएपेनिस क्लब रियल म्याउंड्रिंग र इंग्लिस क्लब लिभरपुल भिड्ने भएका छन्। इटालियन क्लब रेसपार्टिमेंट रियललाई लिभरपुलले यसको भेट पक्का गन्यो। लिभरपुल पोहिलो लेगमा ५-२ ले विजयी भएको थियो।

घरेलु मैदान सान्टिएगो बनावेउमा रियलले दोस्रो सेमिफाइनल लेगमा बायर्न म्युनिखसँग २-२ को बराबरीमा रोकदै समग्रमा ४-३ को जित निकाल्दै लगातार तेस्पोटक फाइनलमा पुगेको हो। पहिलो लेगमा रियल २-१ ले विजयी भएको थियो। रियललाई अन्तिम दुईमा पुऱ्याउने क्रममा करिम वेन्जिमले दुई गोल गरेका थिए। अब रियलले लिभरपुल र रोमाबीचको विजेताविरुद्ध उपाधिका लागि प्रतिस्पर्धा गर्नेछ।

बायर्नले फाइनल स्थान पक्का गर्न दोस्रो लेगमा कम्तीमा ३-० को जित निकाल्पुर्ने थियो। बायर्नले सोही रणनीतिअनुसार रियलको घरेलु मैदानमा प्रदर्शन गन्यो। खेलको तेस्रो मिनेटमै बायर्नले रियलका समर्थकलाई स्तब्ध पार्दै ९-० को अग्रता लियो। जोसहुवा किमिचले बायर्नलाई ९-० को अग्रता दिलाए। उनले पोर्टको दायाँ साँझडबाट पहिलो बारमा गोल गर्दै बायर्नलाई ९-० को अग्रता दिलाए। एक गोलको अग्रता लिएसँगै बायर्नले थप आक्रामक खेल प्रस्तुत गन्यो।

एक गोलले घाडिले परेको रियललाई फ्रेन्च स्ट्राइकर वेन्जिमाले खेलको ११आँ मिनेटमै १-१ को लाग गोल फर्काए। वेन्जिमाले मार्सेलोको उत्कृष्ट क्रसमा गोल गर्दै रियललाई बराबरीमा पुऱ्याएका हुन। पहिलो हाफमा रियल र बायर्न १-१ को बराबरीमा र

टंगीन खबार

गोपी बनाउँदै दीपेन्द्र लामा

फिल्म पत्रकार दीपेन्द्र लामाले घामपानी पछि 'गोपी' नामक फिल्म निर्वेशन गर्न भएका छन्। फोटो पत्रकार श्रीधर पौडेल कार्यकारी निर्माता रहेको फिल्ममा स्वेदेशमै

केही गर्न सकिन्छ भन्ने कथा प्रस्तुत गरिने बताइएको छ। फिल्मको बुधबार राजधानीमा प्रेसमिट गरि घोषणा गरियो।

देशको कठिन परिस्थितिमा पनि स्वदेशमै सपनाको खेती गर्न युवाप्रति फिल्म समर्पित रहेको फिल्मले दर्शकलाई मनोरञ्जनका साथै प्रेरणा, आशा र उर्जा दिने निर्देशक लामाको दावी छ। निर्देशक लामाको कथा रहेको फिल्मको पटकथा र सम्बाद अर्का पत्रकार सामिप्यराज तिमिल्सिनाले लेखेका छन्। फिल्मको निर्मातामा आरोही केसी छिन्।

गोपीको शीर्ष भूमिकामा खगेन्द्र लामिछाने छन्। कार्यक्रममा खगेन्द्रले फिल्मको स्क्रिप्ट मन परेकाले अनुबन्धित भएको बताए। फिल्मका खगेन्द्रका साथमा सुरक्षा पन्त, अकित खड्का, प्रकाश घिमिरेलगायतका कलाकार रहनेछ। भदौ पहिले सातावेखि सुटिङ सुरु हुने फिल्म शैलेन्द्रध्वज कार्कीले खिच्नेछन्।

२८ वैशाखमा हिरोज़

काठमाडौं/ 'हिरोज़' फिल्मको प्रदर्शन मिति तय भएको छ। फिल्म निर्माता तथा अभिनेत्री पूर्णिमा लामाले हिरोज़ २८ वैशाखमा दर्शकमाझ आउने जानकारी दिएको छिन्।

एकसन, लभ, कमेडी र सेन्टिमेन्टसँगै भरिएको फिल्म पहिला २४ वैत्रमा प्रदर्शन हुने तयारीमा थियो। तर, त्यतियेला प्रायिक कारण देखाउँदै अन्तिम समयमा प्रदर्शन स्थगित गरिएको थियो। अब भने आफ्नो फिल्मको प्रदर्शन मिति पक्का भएको पूर्णिमाले बताइन्छ।

एनवी महर्जनको निर्देशनमा बनेको फिल्ममा करिश्मा मानधर, जयकिसन बर्सेत, मुकेश ढकाल, पूर्णिमा लामा, संजोग राणा, दिलकृष्ण श्रेष्ठलगायत कलाकारले अभिनय गरेका छन्। जय लक्ष्मी फिल्मसँग बान्नरामा बनेको फिल्ममा राजनीतिक विकृति, बेरोजगारी, चैलिबेटी बेचबिखन तथा सडक बालबालिकाको कथा व्यथा प्रस्तुत गरेको बताइन्छ। फिल्मको प्रस्तुतकर्तामा लक्ष्मी लामा छिन् भने निर्मातामा शेखर लामा, युवराज लामा र संजोग राणा छन्।

सुनीताको 'पानको मिसी'

लोक गायिका तथा मोडल सुनीता अधिकारीको नयाँ लोकदोहोरी गीत बजारमा आएको छ। सुनीताले सातौं गीत 'पानको मिसी' हुकुमको चौकाले बोलको गीत बजारमा ल्याएकी हुन्। गायिका सुनीतालाई स्वरमा साथ गायक भारीरथ चलाउनेले दिएका छन्।

म्युजिक भिडियोसहित आएको गीतमा माया-प्रेमका कुरालाई समावेश गरिएको छ। म्युजिक नैपाल र तिर्सना म्युजिक प्रालिले यसको भिडियो बजारमा ल्याएको

हो। भिडियोमा सुनीतासँगै रामजी खाँडको अभिनय देखन सकिन्छ।

'आइतबार युट्युबमार्फत रिलिज भएको हो। रिलिज भएको छोटो समयमै ३३ हजारभन्दा बढी दर्दकहरूले भिडियो हेरिसकेका छन्, सुनीता भन्निन्, यो गीत निकै लोकप्रिय हुने विश्वास छ।' प्रकाश भट्ट निर्देशित भिडियो साई भिजन प्रालिले निर्माण गरेको हो। राजेश घिमिरेले छायोकन गरेका छन् भने विष्णु शर्माको सम्पादन रहेको छ। पर्यटकीय जिल्ला लमजुङ धुसेनीकी सुनीताले स्कुले जीवनदेखि नै गीत गाउन थालेकी हुन्। ०६४ सालमा एसएलसी पास गरेपछि व्यावसायिक गायिका बन्ने सपना पूरा गर्न उनी काठमाडौं पुगिन्। यो बीचमा उनले ७ वटा गीत बजारमा ल्याइसेकेकी छन्।

अन्नपूर्णमा कोरिएका कलाकृति प्रदर्शनीमा

कलाकृतिका माध्यमबाट अन्नपूर्ण पदयात्रा मार्ग र त्यस क्षेत्रको पर्यटन प्रवर्द्धन गर्ने उद्देश्यले अन्नपूर्ण आधार शिविरमा कोरिएका कलाकृति प्रदर्शनीमा राखिएको छ। अन्नपूर्ण सेन्युरी पर्यटन महोत्सवका क्रममा सञ्चालित कार्यशालामा सिर्जना गरिएका हिमालमुनिका कलाकृति

मंगलबारदेखि काठमाडौंस्थित तारागाउँ अन्नपूर्णमा प्रदर्शनी सुरु भएको हो। महोत्सवको पहिलो चरणअन्तर्गत ०७४ असोजमा अन्नपूर्ण आधार शिविर र दोस्रो चरण ०७४ पुसमा छाग्रोडमा सञ्चालन गरिएको कला कार्यशाला विरिष्ट कलकारद्वय क्षेत्रलाल कायस्थ, आलोक गुरुङ र प्राज्ञ नगेनसिंह ठकुरीद्वारा कोरिएका ४५ वटा कलाकृति प्रदर्शनीमा राखिएका छन्।

प्रचारप्रसार संयोजक टंकराज अधिकारीका अनुसार प्रदर्शनीमा पानी तथा तेल रडले पोतिएका कलाकृतिहरू छन्। प्रदर्शित चित्रहरू ९ हजारदेखि एक लाख रुपैयाँसम्म रहेको अधिकारीले बताए। २४ वैशाखसम्म चल्ने प्रदर्शनीको उद्घाटन अन्नपूर्ण काठमाडौं समाज नेपालका अध्यक्ष मनप्रसाद गुरुङले गरेका थिए।

हेटौडामा लम्फुको प्रवार

फिल्म 'लम्फु'को प्रदर्शन मिति नजिकिएपछि निर्माण टोली प्रचार-प्रसारका लागि हेटौडा आइपुगेको छ। सामाजिक सञ्जालमा 'तरकारीवाली' नामले चर्चामा आएकी कुसुम श्रेष्ठलाई चलयित्रिमा लिइएको कुराले फिल्म निर्माणअघि नै चर्चामा थियो। हेटौडामा बुधबार आयोजित पत्रकार भेटधाटमा फिल्मका निर्माता शक्तिवल्लभ घोरासैनी, निर्देशक गोपालचन्द्र लामिछाने, नायक कविर खड्का, सञ्जित भण्डारी, आर्यन खड्का, कुसुम श्रेष्ठलगायतको उपरिष्ठिति थियो। निर्देशक लामिछानेले कुसुमले सुरुमा फिल्ममा अभिनय गर्ने सोच नबनाएको बताए पनि लम्फु टिमको सामाजिक उत्तरादायित्वको सोच र कुसुमलाई मास्टर डिप्रीसम्म निःशुल्क अध्ययनका लागि छात्रावृत्ति प्रदान गरेका कारण अभिनय गरेको बताए। एक युवाले सुखी र सम्पन्न जीवनसौनी जिउने सपना देख्दै सहर परेपछिको उत्तराचालाई फिल्ममा प्रस्तुत गरिएको लामिछानेले बताए।

फिल्ममा कविर खड्का, मरिस्का पोखरेल, सलोन बर्सेत, सञ्जित भण्डारी, चौंदानी शर्मा, ओम गुरुङ, अजित लामिछाने, सन्तोष कार्की, कुशल गुरुङलगायत कलाकारको अभिनय छ। फिल्म वैशाख २८ गतेबाट देशभर प्रदर्शन हुनेछ।

आरनमा मातृका र मनोज

उन्मुक्त पुस्ताको कार्यक्रम 'आरनमा कवितामा कवि मातृका पोखरेल र मनोज बोगटीले कविता सुनाएका छन्। मंगलबार सर्वनाममा भएको कार्यक्रममा दुवै कविले १०/१० वटा कविता सुनाएका थिए।

प्रगतिशील लेखक संघका अध्यक्षसमेत रहेका कवि मातृका पोखरेलले पहिलो चरणमा अर्को अमलेखगन्ज, मित्रको आकाश, सिंहदरबार, दिल्लीका मच्छरहरू र ऐना कविता सुनाए। ४० को दशकदेखि कम्प्युनिस्ट राजनीतिमा लागेका पोखरेलका कवितामा विद्रोह चेत थियो। उनका कविताले सामाजिक विकृतिमाथि पनि प्रहार गरेका छन्।

दोस्रो चरणमा उनले नरेश शाक्यको आँखा, उपाध्याय बाजेको मम पसल, प्रश्नहरूको बाढी, चर्समा र जंगबहादुर कविता सुनाए।

दार्जिलिङ्गका कवि मनोज बोगटीले पहिलो चरणमा ईश्वर एक र दुर्दै, भीत, आदिवासी र जिस्किदिम मृत्युसँग ? कविता सुनाए। भारतीय नेपाली साहित्यमा नयाँ धारका रूपमा देखिएका कवि बोगटीले सिलिगुडीका अर्का कवि राजा पुनियानीलगायतसँग मिलेर हस्तक्षेप आन्दोलन हाँकिरहेका छन्। उनका कवितामा भारतीय सत्ताको विरोध र सामाजिक विकृति र विसंगतिमाथि पनि प्रहार गरेका छन्।

उनले दोस्रो चरणमा दिदी, भान्साधरको स्कुल, रंग, मलाई पनि तिम्रो सम्पन्ना जीवनदेखि नै गीत गाउन थालेकी हुन्। ०६४ सालमा एसएलसी पास गरेपछि व्यावसायिक गायिका बन्ने सपना पूरा गर्न उनी काठमाडौं पुगिन्। यो बीचमा उनले ७ वटा गीत बजारमा ल्याइसेकेकी छन्।

कपपेट

सेन्युरी र आईएमई लाइफबीच बैकास्योरेन्स सम्झौता

सेन्युरी बैंक र आईएमई लाइफ इन्स्योरेन्सबीच बैकास्योरेन्स सम्झौता भएको छ। सम्झौतामा बैककार्टर्फार्बाट प्रमुख कार्यकारी अधिकृत जीवन भट्टराई र इन्स्योरेन्सका तर्फबाट निमित महाप्रबन्धक दिनेश अमात्यले हस्ताक्षर गरे।

सो बैकास्योरेन्स सम्झौतासँगै सर्वसाधारण तथा बैकका ग्राहकले सेन्युरी बैंकको कुनै पनि शाखाबाट छिटो, छरितो र सहज रूपमा आईएमई लाइफ इन्स्योरेन्सले देशभर ५० स्थानमा शाखा स्थापन गरी सेवा प्रदान गर्दै आएको छ भने विभिन्न १० वटा योजना बजारमा ल्याएको छ। कम्पनीले सामान्य सावधिक, बालशिक्षा, आजीवन, नगद फिर्ता, साडे तीन गुणा रक्षावरणलगायतका बिमा योजना ल्याएको छ।

सिरहा र कपिलवस्तुमा प्रभुको शाखा

प्रभु बैंकले सिरहाको बरियारपट्टी गाउँपालिका-३ र कपिलवस्तुको विजयनगर गाउँपालिका-६ मा नयाँ शाखा स्थापना गरेको छ। सिरहाको बरियारपट्टीमा श्यापना गरिएको शाखाको गाउँपालिकाका अध्यक्ष सन्तोषकुमार महताले उद्घाटन गरे। त्यसैगरी कपिलवस्तुको विजयनगर गाउँप

किन...

एमाले माओवादीको समर्थन पाए पनि मन्त्री बनाउन उनी असफल भए। र, उनको आवेग मोदीको विरोधबाट निस्केको छ।

मसालका नेता मोहन विक्रम सिंहले वक्तव्य नै निकालेर भनेका छन्- भारतका प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदी नेपालमाथि नाकावन्दी गर्न व्यक्ति नेपालका मित्र हुनसकैनन्। अर्थात मोदी शत्रु हुन्। उनको स्वागत नगर्न भन्नन् विश्लेषकहरू।

रक्ता...

निर्वाचनमा जाँदा भएको सहमतिके आधारमा ६० र ४० लाई आधार मान्युपर्न बताउँदै आएको हुनाले एकता प्रतियामा अवरोध सिर्जना भएको छ। माओवादी केन्द्रले समानजनक रूपमै एकता हुनुपर्न बताउँदै आएपनि उसले ५०/५० प्रतिशतके आधारमा हुनुपर्न अडानलाई सम्मानजनक भनेको छ।

अध्यक्ष दाहालका अनुसार पछिलो समयमा एमालेले सबै तहमा ५० प्रतिशत दिने वा निर्दिने भनेमा एमालेले केही बोलेको छैन भने दाहालले त्यस विषयमा करिब करिब सहमति नम्बरसंकेको बताएका छन्। नेकपा एमालेको केन्द्रीय समिति माओवादी केन्द्रको भन्दा नैकै सानो रहेको र पोलिटिक्युरोमा पनि माओवादी केन्द्रका थोरै व्यक्तिहरू मात्र पर्न भएपछि नेकपा एमालेको खाली कमिटी र पोलिटिक्युरोमा अहिले रहेका सबै नेताहरू पर्न अब एकता प्रक्रिया पछि गठन हुने पार्टीमा नेकपा एमाले नै बहुमतमा हुने विश्वास एमालेजनले गरेका छन्। त्यसैरी खाली कमिटी र पोलिटिक्युरोमा समेत एमालेको बहुमत हुने भएकाले माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष दाहालले एकताको महाघिवेशनले आँगलाई अध्यक्ष बनाउने निर्णय लिखित रूपमा अहिले नै गर्नुपर्न अडान लिएको एक नेताले बताएका छन्।

रेनको...

सुरक्षाको जिम्मेवारी बोकेको गृह मन्त्रालय सूचना संकलनबाट बेखबर बने भन्दै मन्त्री थापाले राष्ट्रिय अनुसन्धान विभागलाई गृह मन्त्रालयमै फर्काउनुपर्न भन्दै आफ्ना पार्टी अध्यक्ष पुष्टकमल दाहाललाई त्यस विषयमा पहल गरिएन आग्रह समेत गरेका छन्। प्रधानमन्त्रीसँग प्रत्यक्ष/अन्तर्व्यक्ष असन्तुष्टि जनाउँदै आएको थापाको पहलमा पार्टी अध्यक्ष पुष्टकमल दाहाल समेतले त्यस विषयमा असन्तुष्टि जनाएको र उनले केही दिन पहिला प्रधानमन्त्रीसहित गृहसचिवसँग छलफल गरेका छन्। उक्त छलफलमा माओवादी केन्द्रले राष्ट्रिय अनुसन्धान विभागलाई गृह मन्त्रालय अन्तर्गत नै फकाउन प्रधानमन्त्रीसँग आग्रह

रक्षक नै...

घटना होला। जनताको शान्ति सुरक्षाको जिम्मा लिएको प्रहरी नै तस्करीमा सामेल भएपछि पछिलो समयमा नेपाल प्रहरी भित्र पनि अब प्रहरी संगठनलाई शुद्धीकरण गर्नुपर्न आवाज जडेको छ।

सुन तस्करी काण्डमा संलग्न भएका जो भएपनि उनीहरूलाई अब भने राजनीतिक सरक्षण हुनुहुँदैन। जनताको सेवामा राज्यले विएको दायित्व निर्वाह गर्न छोडेर तस्करीमा प्रहरी संलग्न हुनु भनेको मुलुककै लागि दुर्भाग्यको विषय भएकाले अब फरार रहेका

सरकारलाई अनुरोध छ। स्वागत गरियो भने मसालको सहयोग हुनेछैन। हुन त मोहनविक्रम सिंहको पार्टी भुरेटाकुरे पार्टी हो। यसको खासे अस्तित्व छैन। नाममात्रको पार्टीको असहयोगले सरकारलाई फरक पर्नवाला छैन। तथापि वाम एकता गर्न प्रयत्न समेत भइरहेको बेलामा गढबन्धनको एउटा सार्वजनिक भए पनि खुरिक्ने भय छ। जुन वाम एकताका लागि अमिलो निचोरेर फटाउने खतरा देखिन्छ भन्नन् विश्लेषकहरू।

केन्द्रको केन्द्रीय समिति भएपछि ४ हजारको हाराहरीमा रहेको छ। एकीकरण भएपछिको केन्द्रीय समिति करिब ३ सयको हाराहरीमा हुने भएपछि माओवादी केन्द्रको धेरै नेताहरूको पद घुट्टा हुन सक्ने अवस्था आज्ञे भएपछि माओवादी केन्द्रले ५०/५० प्रतिशतको आधारमा एकता हुनुपर्न बताउँदै आएको छ। खाली कमिटी र पोलिटिक्युरोमा पनि माओवादी केन्द्रका थोरै व्यक्तिहरू मात्र पर्न भएपछि नेकपा एमालेको खाली कमिटी र पोलिटिक्युरोमा अहिले रहेका सबै नेताहरू अब एकता प्रक्रिया पछि गठन हुने पार्टीमा नेकपा एमाले नै बहुमतमा हुने विश्वास एमालेजनले गरेका छन्। त्यसैरी खाली कमिटी र पोलिटिक्युरोमा समेत एमालेको बहुमत हुने भएकाले माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष दाहालले एकताको महाघिवेशनले आँगलाई अध्यक्ष बनाउने निर्णय लिखित रूपमा अहिले नै गर्नुपर्न अडान लिएको एक नेताले बताएका छन्।

समेत गरेका छन्।

प्रधानमन्त्रीले राष्ट्रिय अनुसन्धान विभागलाई प्रधानमन्त्रीको कार्यालय अन्तर्गत त्याउँदा नेपाल विशेष सेवा ऐन २०४२ लाई संशोधन गर्न बनेको ऐन २०७४ को प्रावधान समेतलाई वेवास्ता को माओवादी केन्द्रको भनाई रहेको छ। ऐनमा सेवा सुविधा कार्य सञ्चालन गर्न गृह मन्त्रालय अन्तर्गत राष्ट्रिय अनुसन्धान विभाग रहनेछ भने ऐन मन्त्रिपरिषदले परिवर्तन गर्न सक्दैन। प्रधानमन्त्री कार्यालय अन्तर्गत लैजाने भित्र एपिलेप्टि ऐन संशोधन गरेर मात्र लैजानुपर्नमा त्यसो नगरि जबरजस्ती रपमा अनुसन्धान विभागलाई प्रधानमन्त्रीको कार्यालय अन्तर्गत राखिनु कैनै हालतमा पनि उचित हुन सक्दैन। त्यसैले अब ऐन संशोधन गर्नु आवश्यक देखिन्छ।

अन्य सबै व्यक्तिहरूलाई प्रक्राउ गरि कानुनी दायरामा ल्याउने कामपनि प्रहरीको भाको हुनाले वर्तमान प्रहरी महानीरीक्षक सर्वेन्द्र खानालले विशेष पहल गर्नुपर्न आवश्यकता देखिएको छ। प्रहरी संगठनभित्र अफै पनि केही व्यक्तिहरूको तस्करहरूसँग उठावस हुने गरेको समाचारहरू प्रकाशित भईरहेका हुनाले बेलामा त्यस्ता व्यक्तिहरूलाई कानुनी दायरामा नल्याउने हो भने नेपाल प्रहरीको मात्र नभएर अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा नेपालकै बेइज्जत हुने भएकाले केही ओली नेतृत्वको सरकारले समेत त्यसतर्फ तत्कालै ध्यान दिनु आवश्यक देखिन्छ।

कांग्रेस...

देखिएको छ। महामन्त्री कोइरालाले वरिष्ठ नेता पौडेलले हारको जिम्मेवारी समाप्ति देउवाले मात्र लिनुपर्न भन्दै आएकाले त्यो अभिव्यक्तिलाई आवेगको अभिव्यक्ति भन्दै केन्द्रीय समितिको बैठकमा समाप्ति देउवालाई साथ दिएका छन्। महामन्त्री कोइरालाले पछिलो अभिव्यक्तिलाई करै उनले क्याम्प सुरु गर्न लागेको त होइन भन्ने प्रश्न कांग्रेसभित्र जिम्मेको छ। सोमवार पार्टी पदाधिकारीहरूको मनोनयन गर्न बोलाइएको बैठक महामन्त्री कोइरालाले अनुरोधमा आजसम्म सार्न समाप्ति देउवालाई आग्रह गरेपछि देउवा राजी भएका छन्।

वरिष्ठ नेता पौडेल र सिदौला पक्षले निर्वाचित केन्द्रीय पदाधिकारी र सदस्यहरूको बैठक नै वहिकार गर्न सन्देश सोमवार विहानै पार्टी कार्यालयमा पठाएपछि महामन्त्री कोइरालाले पार्टीमा थप मोर्चाबन्दी हुन नदिन बैठक आजसम्म सार्न समाप्ति देउवालाई आग्रह गरेपछि देउवा राजी भएका थिए। महामन्त्री कोइरालाले आर्डूले वरिष्ठ नेता पौडेल सहितका नेताहरू सहभागि हुने कि नहुने भन्नेमा नै शका उचित एको छ। यसरी कांग्रेस आन्तरिक द्वन्द्वमा फरदा मुलुकमा प्रजातान्त्रिक शक्तिहरू अब कमजोर अवस्थामा पुने हुन कि भन्ने विन्ता राजनीतिक वृत्तमा हुन थालेको छ।

ईसाई...

डलरको आडमा उधम मच्चाउने क्रिश्चियन हामी होइनौं, हामी धर्मपरिवर्तन गर्न पाउने नागरिक हक्को रक्षा होइ भन्न चाहन्दै भनेर भ्याली पिटेका छन्। अध्यक्ष सीढी गहतराजले नागरिकले स्वतन्त्र रूपमा धर्म छान पाउनुपर्न, धर्म छान्ने अधिकार कटौति गरे, कुण्ठित गरे सहन हुन भद्रे अन्दोलनको धन्दमी समेत दिएका छन्।

स्मरीय रहोइ, भूकम्प पीडितलाई सहयोग गर्ने नाममा चामलमा बाइबल हालैर बाँडेको देखियो। बेलायतको गार्जियन पत्रिकाले गरीवलाई आर्थिक लालच देखाएर डलर दिएर धर्मपरिवर्तन गराएको रिपोर्ट छाप्यो। तर सीढी गहतराजले अनुसार केही वर्षमै इसाई दोब्बर हुने दावी गरेका छन्। भनिन्छ, चर्च बढी खोलेर धर्मपरिवर्तन गराउने र ७ वर्षपछि अर्थात सन २०२५ मा नेपाललाई इसाई धर्म मान्ने मुलुकको दावी गर्न योजना भ्याटिकनका पोपले योजना बनाएका छन् र नेपाली इसाईहरू त्यही योजनाका गोटी बनेका छन्।

सांसदलाई...

बाँडने तयारीमा सरकार रहेको छ। अधिल्लो संसद संदस्यका लागि छुट्याइएको रपमा नेपालको दावी गर्ने गरिएको छ। अधिल्लो संसदमा स्मार्ट टेलिकमले दिएको उच्चीको आधारमा प्राधिकरणले पुष्टि गरेको छ। प्राधिकरणको स्थलगत अनुगमनले नेपाली फिक्वेन्सीलाई अवरोधक गर्ने फिक्वेन्सी भारततर्फबाट आएको पता लगाए पनि त्यसको स्रोत यकिन गर्न भने असफल रहयो। प्राधिकरणले स्मार्ट टेलिकमलाई जिएसएम सेवाका लागि ८ सय मेगाहर्ज व्यान्डमा ८ सय ८५ देखि ८ सय ८७ सम्मको दुई मेगाहर्ज फिक्वेन्सी उपलब्ध गराएको छ। स्मार्ट टेलिकमले दिएको उच्चीको आधारमा प्राधिकरणको टोली चैतको तेसो साता मध्य तराईका जिल्लामा स्थलगत अनुगमनमा गएको थियो। सोही टोलीका एक सदस्यले स्मार्ट टेलिकमको सेवा प्रभावित पार्ने गरी भारततर्फबाट फिक्वेन्सी आएको देखिएको जानकारी दिए। नेपाली आपार्टमेंट सेवाका लागि र सम्बन्धित बाहिरी भारतीय सम्भदारीमा संयन्त्रित हुन्छ। तर, यसको कार्यान्वयनका लागि भने सम्बन्धित मुल